

Či. 5491/III

Za zesnulým prof. Drem. Emilem Ottem.

Odpolední listy ze dne 15. prosince 1924 překvapily československé právníctvo ohromující zvěstí, že uhasla zářící hvězda československého právníctva, že není již profesora Dra. Emila Otta. Oddaným čtitelům zesnulého nebylo sice tajno, že již od delší doby vážně churavěl, utěšovali se však pevnou nadějí, že známá, obdivuhodná síla živoucnosti zvítězí nad chorobou a zachrání nám našeho genia, kdyžtě právě nyní jeho rady a pomoci nejvíce bylo nám třeba. Byloť známo, že profesor Ott ještě před nedávnem pilně účastnil se prací v komisi pro vybudování sjednoceného práva procesního, a bylo ukonejšujícím zjevem, že zesnulý takřka do posledního vzdechu neustál ve svém vědeckém bádání. Bohužel, naše naděje rozplynula se v mivec, nemáme již profesora Otta. Chci proto alespoň hrst skromných vzpomínek vhoditi na rakev zesnulého.

Profesor Dr. Emil Ott narodil se 30. dubna 1845 v Praze. Dosáhnuv hodnosti doktora práv věnoval se nejprve soudní službě, napotom advokacii. Ale již 2. srpna 1872 habilitoval se pro řízení soudní, jmenován 18. února 1876 mimořádným a dne 12. července 1879 řádným profesorem soudního řízení na právnické fakultě Karlova vysokého učení v Praze. Když počátkem 80. let předešlého století došlo k rozdělení právnické fakulty, přinesla výjimečně štědrá ruka osudu české právnické fakultě do vínku sbor profesorů, kteří takřka na ráz učinili fakultu věhlasným učilištěm právním. Byl to kromě Randy, Zuckra, Bráfa a j. zejména i profesor Ott, jenž věhlas fakulty založil a měrou nedocenitelnou napomáhal udržovati až do 30. září 1916, kdy po více než 44leté učitelské činnosti odebral se na odpočinek. Za své akademické učitelské působnosti byl profesor Ott opětovně děkanem právnické fakulty, v roce 1886/7 pak rektorem Karlova vysokého učení v Praze.

Pouštěje se do odvážného pokusu, zhodnotiti alespoň v hrubých obrysech činnost a význam zesnulého, jsem věru na rozpacích, zda více mám zdůrazniti literární, či učitelskou činnost profesora Otta. Mým skromným úsudkem jest, že ta i ona činnost byla stejně velkolepou, stejně uchvacující.

Pojatí do této posmrtné vzpomínky celou literární činnost profesora Otta jest mimo přípustný rozsah této vzpomínky a úkolem vděčné a záslužné monografie životopisné, kterou bude zesnulému vděčné čs. právníctvo povinno. Bylť zesnulý nejen zakladatelem a vybudovatelem domácího práva procesního, nýbrž touže měrou vynikajícím učencem práva kanonického, právních dějin, práva autorského atd. Stačí proto, zmíním-li se alespoň o třech dílech profesora Otta, jež zjedнала mu místo mezi učenci jména světového. Triumfální vjezd do bran právnických autorit zahájil profesor Ott rozsahově sice ne příliš velkým, ale obsahově nedostizitelným dílem »Beiträge zur Receptions-geschichte«. Toto dílo, v němž na základě tištěných i rukopisných pramenů vylíčil způsobem, jenž byl mu vlastním, recepci římsko-kanonického procesu, způsobilo nejen doma, nýbrž i v cizině pravý rozruch a zařadilo profesora Otta na ráz mezi nejčelnější právníké autority. Dalším dílem »Geschichte und Grundlehren des österr. Rechtsfürsorgeverfahrens (Freiwillige Gerichtsbarkeit)« obdělal profesor Ott půdu, která do té doby zůstala takřka ladem ležeti. Nebyloť až na některé komentáře a není dosud díla, jež soustavně propracovalo rozsáhlý a obtížný obor mimosporného řízení. Teprve profesor Ott zbádal v úplnosti tuto právní látku, vytkl základní prvky mimosporného řízení a stmelil je v soustavu, již není takřka rovné. Pomníkem Ottovy nesmrtelné slávy stal se jeho »Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního, 3 svazky, 1897—1901.« Za toto dílo, vyznamenávající se systematickou, vyhraněním procesních pojmů a institucí a úplným propracováním celé té ohromné změti nejen norem čistě procesuálních, nýbrž i všech právních norem, s procesním právem souvisejících, vděčí profesoru Ottovi nejen procesní nauka, mající v díle tom vzor takřka nedostizitelný, nýbrž vděčil mu a vděčí mu též a to hlavně praktický život právní. Dlužno si uvědomiti ony těžké chvíle, jež dokročily na právní praxi procesními reformami z let 1895 a 1896. Rázem skácen Josefský obecný řád soudní z roku 1781, jenž, arcí s četnými změnami, více než sto let byl zdrojem platného procesního práva. Nové procesní právo vybudováno na zcela různých základech a ukládalo právní praxi, by nadobro opustila vyšlapané cesty a dala se po cestách zcela neznámých. V této tísní našel se učenec, jenž v době necelých čtyř let a dříve ještě, než nové procesní zákony nabyly účinnosti, podal právní praxi dílo, jež bezpečně vedlo ji na neznámou cestu a provázelo ji přes úskalí této nové cesty. Profesor Ott nečekal, až právní praxe propracuje nové procesní právo, by pak tyl z jejích poznatků a přiděl se v roucho kritika; profesor Ott šel napřed a za ním šla právní praxe. Kéž tento zářný vzor najde hojně následníků!

A nyní k učitelské činnosti profesora Otta. Lze-li při stručném nástínu Ottovy literární činnosti přenechati slovo úvahám ryze theoretickým, hlásí se při zmínce o Ottově učitelské činnosti vším právem o slovo srdce a vděčnost. My všichni, kdož byli jsme poslu-

chači právnické fakulty Karlova vysokého učení, jsme žáky a odchovanci profesora Otta. A hlásíme se k tomu s opravdovou pýchou a s pocity nehynoucí vděčnosti. Zůstává nám nezapomenutelným úchvatný způsob Ottových přednášek. Tento poznatek jest tím cennějším, že profesor Ott přednášel o právním oboru, jenž jest jedním z nejobtížnějších a považuje se namnoze za právní obor nejsuchopárnější. Profesor Ott dovedl však ve své geniálnosti přesvědčiti nás o tom, že není vůbec suchopárné právní normy, vystihne-li se zjev praktického života, jenž jest právní normou podchycen. S tímto credem naučili jsme se od Otta hleděti na právní normy při studiu a hledíme k nim dosud. Ottovi byla věda modlou, byla účelem života. Znesvěcování vědy chlapeckými nápady studentů bylo Ottovi urážkou toho, co bylo mu nejsvětějším, a nedivno proto, že k těmto výstřelkům chlapecké nezralosti neměl slitování a byl proto »občasnými«
návštěvníky přednášek považován za příliš přísného. Byl však mužem zlatého srdce a zkušebním komisařem, jemuž nebylo rovného. Byl otcem každého pilného studenta, třebaže se s prokázaným dobrodiním nevychloubal. Zůstal svým bývalým posluchačům otcovským přítelem, i když dávno přešli do života. Sledoval s opravdovým zájmem osud svých bývalých posluchačů, radil jim a radoval se z každého jich úspěchu.

Prohřešil bych se na příslovečné skromnosti profesora Otta, kdybych podjal se výpočtu všech jeho osobních vynikajících předností a vyznamenání, jichž se mu dostalo. Pro Moravskou právnickou jednotu zůstane pýchou, že mohla profesora Otta čítati mezi své čestné členy. Mým vroucím přáním jest, by národ náš podědil po svém velkém synu jeho ryzost povahy, jeho mezištnost, neumdlévající píli, smysl pro povinnost a přímo zbožnou úctu k zákonu a právnímu řádu.

Vzácný a drahý učiteli a vzore náš, spi klidně v rodné půdě, již skropil Jsi znojem potu práce nadlidské!

Dr. V á ž n ý, II. president Nejvyššího soudu.